

A hatalom packázásai a kisebbségi kultúrával

Történelmi, politikai helyzet

1933. évi hatalomra kerülése után Hitler külpolitikájának alapját nem csak az ún. „versailles-i rendszer” eltörlése képezte, hanem az a vágy is, hogy minden német egyazon országban éljen, továbbá a Kelet felé irányuló törekvés. Az első évektől fogva ezeknek az eszméknek a középpontjában Ausztria és a Szudéta-vidék (Csehszlovákia) állt, de a „Drang nach Osten” is. Uralmának első éveiben érdekkörébe nem tartozott bele a Balkán és a Duna mente, azt átengedte Mussolininak (1938-ig), de azért itt is szövetségeseket keresett Jugoszlávia szétzúzására. Természetesen meg is találta Olaszországban és Magyarországon (az elsőben nem csupán ideológiai okokból, hanem Montenegró végett is, Magyarországon pedig a Délvidék miatt).

A jugoszláv–magyar viszonyok 1918 óta nem voltak a legjobbak. Némi „kivárás” következett be 1929-ben, a január 6-i diktatúra bevezetésének idején, majd újból fölerősödtek 1931 után, vagyis a király engedékenysége folytán az 1931-es Alkotmány meghozatalával.

A diktatúra bevezetéséig a Magyar Párt – politikai értelemben – ingadozott a radikálisok és a demokraták között. A magyar nemzeti kisebbséggel szembeni politikai bizalmatlanság különösen abból eredt, hogy Magyarországon mind több híve támadt az újonnan alakult Ébredő Magyarok jobboldali szervezetnek, de abból is, hogy Magyarország támogatta a horvátországi usztasa ideológiát (1924. május 3-án Jugoszláviában be is tiltották a Magyar Párt működését – csak rövid időre, szeptember 24-éig – ám hamarosan bekövetkezett az 1929-es diktatúra).

A magyar revizionizmustól való félelem Jugoszláviában különösen azután nőtt meg, hogy az angol lord Rothermere nyíltan támogatta Trianon magyar revízióját, elsősorban etnikai okokból.

A vajdasági magyarok megpróbálták követelni a nemzetiségi jogukat, különösen a kultúra és az oktatás terén, egyrészt a dr. Deák Leó által a Népszövetséghez eljuttatott gyakori panaszokkal, másrészt pedig dr. Várady Imre nagybecskereki ügyvéd tevékenysége révén, aki már korábban is szorgalmazta a balkáni népekkel, különösen a szerbekkel való együttműködést, 1918

után pedig azt, hogy az újonnan kialakult körülmények között a jugoszláv térségben élő magyaroknak a saját nemzetiségi jogait parlamentáris úton kell kiharcolniuk.

A magyar–jugoszláv viszonyokban jelentős változásokat hozott Gömbös Gyula magyar kormányfővé történt kinevezése, de az usztasa mozgalom mind nyíltabb magyarországi támogatása – Jankapuszta létrehozásával. A jugoszláv–magyar viszonyokban annak az évnek az elején bizonyos enyhülés állt be, amikor a mérsékeltébb áramlat, főleg a Váradyé, 1934 elején úgy vélte, hogy a „kisebbségi magyar kérdést” Jugoszláviában a parlament által, megegyezésekkel rendezni lehet. A jugoszláv király elleni októberi merénylet után újból kiéleződtek a két ország közötti viszonyok.

Aleksandar Kasai

Kartag Nándor fordítása

A hivatali önkény dokumentumai

FELOSZLATÁS

A Dunai bánóság Királyi Bánági Közigazgatási Hivatala
II/2. szám 25760.

1934. április 14.

Újvidék

Tárgy: Magyar Művelődési Egyesület feloszlátása

A nagybecskereki Városi Rendőrség főnöke, az óbecsei járási előljáró és a többi rendőrségi hatóságok jelentésével kapcsolatban, az 1931. IX. 18-i Az egyesületekről, a gyülekezetekről és az egyesületekről szóló törvény 11. sz. alapján meghozom a következő

HATÁROZATOT

A nagybecskereki székhelyű Magyar Közművelődési Egyesületet, e bánóság területén más helységeken alapított minden fiókszervezetét és alosztályát feloszlatom, és mindennemű további munkáját betiltom.

INDOKLÁS

A hivatalos ügyiratok alapján megállapítást nyert, hogy „Magyar Közművelődési Egyesület” elnevezésű egyesület nem létezik, mert egyesületi

szabályzatát a mai napig nem nyújtotta be jóváhagyásra. Nagybecskereken létezett egy Torontál Megyei Magyar Közművelődési Egyesület, melynek a Belügyminisztérium BBB ügyosztályának 1921. évi határozatával engedélyezték működését. Az egyesület a mai napig egyetlen írásbeli beadvánnyal sem kérelmezte névváltoztatásának engedélyezését. Ezt az állítást a nagybecskereki közjegyzőnél levő hitelesített egyesületi szabályzat átirata bizonyítja. A hitelesítésre 1930-ban került sor, mely szerint az egyesület elnevezése: Torontál Megye Magyar Közművelődési Egyesülete. Ennek alapján, mivel az említett egyesület névváltoztatásánál nem teljesítette maradéktalanul a törvény szabta feltételeket, a mostani Magyar Közművelődési Egyesület elnevezésű egyesület viszont nem teljesített minden alakjogi követelményt, ilyen egyesület nem is létezhet.

A hivatalos ügyiratok alapján megállapítást nyert, hogy az egyesület, habár nem is létezhetett, jogtalan működést és politikai tevékenységet fejtett ki, ami az óbecsei járási előjárónak az egyesület igazgatóbizottsági, az idén április 7-én megtartott ülésével kapcsolatos jelentéséből egyértelműen kiderül. Az ülés összehívásának tényét az igazgatóbizottság minden tagjának ez év március 31-én kiküldött, dr. Várady Imre elnök, Márton Andor igazgató és Juhász Ferenc titkár kézjeggyel ellátott írásbeli meghívók alapján lehetett megállapítani. A meghívóval ez év április 7-ére hívták össze az ülést Óbecsén, melyet a helyi rendőrség előzetes értesítése nélkül meg is tartottak. Az ülés megtartását megerősíti dr. Galambos Ferenc egyesületi vezetőségi tag kijelentése is, aki az óbecsei járási előjárónak úgy nyilatkozott, hogy tudomása volt az ülés megtartásáról, ennek ellenére félreértésértette a járási előjárót. Ebből egyértelműen arra lehet következtetni, hogy az egyesület vezetősége titkos összejövétel megtartását szándékozta, és ezt meg is tette. Efféle magatartásával az egyesület megszegte a hatályos törvényi rendelkezéseket, és így nem nyújt elegendő biztosítékot ahhoz, hogy hasonló jellegű összejövetelein nem kerül majd sor politikai döntések elfogadására is. Mivel ezzel a vezetőség munkája jogellenesnek minősült, már ez a tény is elegendő ok lenne az egyesület feloszlásához, még ha törvényesen jóváhagyott egyesületi szabályzattal is rendelkezne, de ebben az esetben még ez sincs.

Továbbá, az egyesületi alapszabályzat 4. §-ában megfogalmazott célok mellett kiálló Torontál Megyei Magyar Közművelődési Egyesület elnevezésű szervezet létezéséhez A népiskolákról szóló törvény 156. sz. értelmében szükséges az Oktatási Minisztérium engedélye is. Mivel az egyesület ilyen engedéllyel nem rendelkezik, minden további munkáját és tevékenységét be kellett tiltani.

72 A fentiek alapján, de különösképpen azért, mert kétséget kizáróan megállapítást nyert, hogy ez a jogtalanul szervezett egyesület meg nem engedett

összejöveleteket is tartott, amivel megsértette Az egyesületekről, gyülekezetekről és egyesületekről szóló törvény rendelkezéseit, az említett törvény 11. §-át kellett alkalmazni, és úgy dönteni, mint ennek a határozatnak a rendelkező részében.

A határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 napos határidőn belül fellebbezés nyújtható be a Belügyminisztériumhoz, e Bánsági Közigazgatási Hivatal közvetítésével.

Erről értesülnek:

1) A nagybecskereki székhelyű Magyar Közművelődési Egyesület, a nagybecskereki Városi Rendőri Elöljáróság révén,

2) A nagybecskereki, zombori, zentai, nagykikindai, szabadkai, magyar-kanizsai városi rendőrség főnökei, valamint Zombor, Apatin, Topolya, Kúla, Palánka, Hódság, Zenta, Batina, Dárda, Nagykikinda, Nagybecskerek, Törökkanizsa járási elöljárói, hogy e határozat kézhezvételét követően járjanak el a törvény értelmében.

Matković
bán, s. k.

LELTÁR ÉS FELSZÁMOLÁS JEGYZŐKÖNYV

készült a Magyar Közművelődési Ház, Dr. Reiss utca 3. sz. alatti helyiségeiben, 1934. május 1-jén, a Magyar Közművelődési Ház bezárása és a Magyar Közművelődési Egyesületnek a Kir. Bánsági Közigazgatási Hivatal II/2 25760. számú, 1934. április 14-i keltezésű határozatának alapján történő feloszlata alkalmával.

A JELENLEVŐK ALÁÍRTAK

A Magyar Közművelődési Egyesület alulírott igazgatósági tagjai és a tanúk jelenlétében, a Magyar Közművelődési Ház lepecsételése alkalmával a helyiségekben az alábbi tárgyak maradtak:

13 zöld posztóval bevont asztal; 80 db sárga szék; dr. Várady elnök úr kijelentése szerint ezek az Anton Bence és Fia cég tulajdonát képezik; 10 db fekete szék; 13 db különböző bekeretezett kép; 2 db bőrfotel; 1 db íróasztal; dr. Magyar kijelentése szerint az ő személyes tulajdona; 1 írógépi kisasztal; 1 nyomtatványos szekrény; 1 irattári polc; 4 csillár, kettő 1-1 égővel, kettő viszont 3-3 égővel; 1 nagy üveges szekrény, dr. Magyar kijelentése szerint az ő személyes tulajdona; 1 falióra; 1 magas íróasztal; 1 zongora, dr. Magyar kijelentése szerint az ő személyes tulajdona; 1 magas szekrény; 4 üveges szekrény, bennük az egyesület teljes könyvtára; a leltár szerint 2176 különbö-

ző könyv, ebből 13 darab szétszakadt és használhatatlan állapotban; 123 db könyvet olvasásra kiadtak a tagoknak, és ezek még ma is náluk vannak; Torok Júlia könyvtárosnő kijelentése szerint az összeírt könyvkészletből kb. 500 darab egyébként is hiányzik, és hollétükről nincs tudomása, mert szolgálatba lépésekor nem is vette át őket; 4 db a Magyar Közművelődési Egyesület helyiségein kívül tartott leltári könyv, melyek az V. Rendőri Előjáráságon vannak, a könyvtár pontos állományának megállapítása érdekében.

A tárgyak leltározása után megtörtént a három bejárati ajtó lepecsételése, és ezáltal ellehetetlenült a művelődési házba való belépés.

A jegyzőkönyvet nekünk felolvasták, megtörtént a tényállással való egyeztetés, és azt, mint hitelest, alá is írjuk.

Az egyesület tagjai
Dr. Várady Imre
Juhász Ferenc
Dr. Borsodi Lajos

Tanúk
Benkő Vilmos
Benkő Zsófia

A hatóság képviselői
(olvashatatlan aláírás)

FOLYAMODVÁNY A BÁNHOZ

Dunai bánság
Királyi Bácsági Közigazgatási Hivatala
Ú j v i d é k

FELLEBBEZÉS

melyet a nagybecskereki székhelyű Magyar Közművelődési Egyesület nyújtott be a Dunai bánság Bácsági Közigazgatási Hivatalának II/2 25760. számú, 1934. április 14-i keltezésű határozata ellen.

Kérjük, tessék továbbítani ezt a fellebbezést az összes vonatkozó ügyírral a Belügyminisztériumhoz, melytől kérjük, hogy:

szíveskedjék módosítani a Dunai bánság Bácsági Közigazgatási Hivatalának II/2 25760/1934. számú határozatát, valamint engedélyezze és biztosítsa a Magyar Közművelődési Egyesület további művelődési tevékenységét, az egyesület szabályzatával összhangban.

FELLEBBEZÉSI ÉRVEK

Magyar Közművelődési Egyesületünk 1875-ben alakult, tehát majdnem 60 évvel ezelőtt. A hat évtized folyamán, egészen 1934. április hónapjáig, megszakítás nélkül és zavartalanul működött, terjesztette és ápolta a magyar nyelvű kultúrát.

1934. április 22-én kézbesítették nekünk a bán úr határozatát, mellyel felosztatják egyesületünket, és betiltják minden további tevékenységünket.

A határozat elvi indokai egyrészt megalapozatlanok, másrészt mélyen sértenek bennünket, mint a magyar nemzeti kisebbséghez tartozó jugoszláv állampolgárokat, ezért kötelességünk panaszt emelni a miniszter úrnál.

I. Egyesületünk megalakulását követően az akkori illetékes hatóságok jóváhagyták az egyesület működési szabályzatát, és egyesületünk ennek alapján tevékenykedett 1921-ig. Birodalomváltás után, a törvényi rendelkezésekkel összhangban, benyújtottuk egyesületi szabályzatunkat, melyet a belgrádi Belügyminisztérium 1921. március 21-én 998/1921. szám alatt jóváhagyott és engedélyezett.

A 998/1921. szám alatt jóváhagyott egyesületi szabályzat 1. §-a értelmében az egyesület elnevezése: Torontál Megye Magyar Közművelődési Egyesülete.

Az 1929. január 6-a utáni rendeleteknek megfelelően, ismét benyújtottuk egyesületi szabályzatunkat. A városi rendőrség részünkre kézbesített 8426/1929. számú határozata értelmében:

„Belgrád kerület főispánjának 368/1929. h. sz. (határozatával) kapcsolatban megtiszteltetés számomra értesíteni Önöket további működésük engedélyezéséről, valamint egyesületi szabályzatuk jóváhagyásáról, Az állam biztonságának és közrendjének védelméről szóló 1929. január 6-i törvény értelmében.”

A határozatot, hitelesített formában, tisztelettel mellékeljük. Ezzel bizonyítani szeretnénk, hogy az új törvényi rendelkezéseknek is pontosan és minden szempontból eleget tettünk, ezért nem áll, és téves a megfellebbezett határozatban az az állítás, mely szerint: nem teljesítettünk minden törvény szabta alaki feltételt.

Mi több, amikor 1930-ban kiadták azt a törvényi rendeletet, amely – különösen Vajdaságban – megtiltotta a régi közigazgatási berendezésre emlékeztető elnevezéseket, mint amilyenek a Torontál megyei, Bács megyei stb., mi ismét és teljes mértékben tiszteletben tartottuk a törvényi rendelkezéseket, és az 1929. január 6-a után is jóváhagyott egyesületi szabályzatunkból kiiktattuk a „Torontál Megye” szavakat, mivel szándékunkban volt a törvény világos és kételyt kizáró előírásait mindenképpen betartani. Az illetékes hatóságnak éppen abban az esetben lett volna oka felelősségre vonásunkra, ha ezt nem tesszük meg.

A törvényi rendelkezések betartása nem lehet ok egyesületünk feloszlatására.

Közművelődési egyesületünk egyesületi szabályzatát a legfelsőbb közigazgatási hatóság, maga a Minisztérium hagyta jóvá, tehát a Minisztériumnak alárendelt szerv sem illetékességgel, sem pedig kompetenciával nem rendelkezik, hogy a fölérendelt hatóság által jóváhagyott egyesületi szabályzatot az említett módon semmissé nyilvánítsa.

II. Számunkra és állampolgársági tudatunkra nézve mélységesen bántóak és sértőek a megfellebbezett határozatnak az olyan megfogalmazásai, melyek szerint ez a közművelődési egyesület törvénytelenül működött és politikai tevékenységet fejtett ki, – hogy titkos összejövetelt szándékozott megszervezni, sőt ezt meg is tette, – mert a hasonló összejöveteleken politikai jellegű döntések is szülehetnek...”

Őszinte tiszteletünk ellenére, határozottan tiltakozunk az efféle feltételezések ellen. A hatóság nem rendelkezik semmilyen megfogható adattal, tényleges bizonyítékkal, amely alátámasztaná az effajta állításokat, melyek rágalmaznak bennünket, és mélységesen sértik az egész magyar nemzeti kisebbséget.

Mert ha megengednék a hatóságnak, hogy minden megalapozott és tényleges bizonyíték hiányában érvként olyan kijelentéseket vegyen figyelembe, melyekből súlyos következmények vonhatók le, – hogy mi titkos összejövetelleket tartunk és ezeken politikai vonatkozású döntéseket is hozunk, – akkor csak egy lépés választ el bennünket olyan állítástól, hogy veszélyes kommunisták vagy az államot szétromboló anarchisták vagyunk.

Az effajta, könnyedén kimondott és egyoldalú állítás ellen, a magyar nemzeti kisebbség bizonyított lojalitása és jó híre érdekében, felelősségünk tudatában, tiszteletünk ellenére is, erélyes tiltakozásra kényszerülünk.

Hiszen nemrég a nyilvános képviselőházi ülésen nemcsak a közművelődési miniszter úr, hanem a bán úr is kiemelte, hogy a magyar nemzeti kisebbség lojalitásához nem fér semmi kétség, teljes mértékben megbízható, sokoldalú és korrekt.

Ezt az általános véleményt, melyet a magyar kisebbség mindenképpen kiérdemelt, nemcsak a magyarok érdekében, hanem általános érdekből sem lehet, és nem is szabad könnyedén kimondott megállapításokkal megingatni.

Szomorú tény, és a magyar kisebbség körében mély fájdalmat vált ki, hogy a közművelődés terén kifejtett tevékenységére, egy ideje, alaptalanul, nem néznek jó szemmel.

Megtörtént, hogy egy magyar amatőr előadás közben betörték a színházba, az emeleti páholyból fémszéket, szánkót, üvegeket dobáltak a nézőtérre, egy alkalommal előadás közben kikapcsolták az áramot, tűzvészt jelentettek, és így kényszerítették távozásra a közönséget. Ezeket bűnvádi feljelentés követte, de bizonyos idő elteltével olyan határozat született, mely szerint az elkövetők kiléte ismeretlen, ezért a további eljárást felfüggesztik.

Akkor több ízben betörték annak a háznak az ablakait, melyben a magyar kisebbség művelődési összejövetelét tartja. A benyújtott feljelentésre ugyanolyan határozat érkezett, hogy a tettesek kilétét nem lehet megállapítani, és az eljárást felfüggesztik.

Az idén, április elején, húsvét napján és húsvéthétfőn a magyar művelődési egyesületek több településen is szerettek volna művelődési előadást szervezni.

A felsőbb hatóságok, önálló megítélési jogukra hivatkozva, egyébként minden tárgyilagos megindoklás nélkül, ezt nem engedélyezték.

Ezek a fiókszervezetek panasszal fordultak a központhoz. Ennek alapján elhatároztuk, hogy összehívjuk az igazgatóbizottság ülését Óbecsén. Azért választottuk Óbecsét, mivel fekvésénél fogva a vidékről érkező tagok számára olcsóbban és könnyebben elérhető Nagybecskerekénél. Az igazgatóbizottságnál előterjesztettük, hogy közművelődési egyesületünk az elszenvedett sérelmek miatt éljen panaszjogával, és egy, sorainkból választott küldöttség keresse fel a bán urat. Ha az ebben az esetben foganatosítandó végleges jogorvoslat nem az ő hatáskörébe tartozna, a küldöttség forduljon a belügyminiszter úrhoz.

Egyesületi szabályzatunk 8. §-a értelmében jogunk van az igazgatóbizottság ülésének megtartására. A hatóság külön jóváhagyása ehhez nem szükséges.

Az említett ülésre meghívtuk az igazgatóbizottság minden tagját. Már maga a tény, hogy az ülésre meghívtuk tagjainkat a Dunai bánóság annyi településéről, kizárja az ellenünk felhozott feltételezés megalapozottságát, mely szerint titkos összejövetelt akartunk szervezni, titkos és politikailag tiltott napirendi pontokkal. Kizárja az is, hogy Óbecse olyan kis település, amelyben szemet szúr, ha egy ilyen kis községbe nagyszámú idegen érkezik.

Mint ahogy az óbecsei előljáró úr is azonnal értesült jövetelünkről. És amint tudunkra adta követelését, hogy írásban tájékoztassuk a napirendről és a jelenlevők névsoráról – kérésének azonnal eleget tettünk, és nem is folytattuk megbeszéléseinket, mert vártuk, hátha személyesen vagy helyettese révén azokon részt akar venni.

Ez a valóság. Mivel egyesületi szabályzatunk értelmében tarthatunk igazgatóbizottsági ülést, ugyanis az ülésre meghívtunk minden tagot, a hely és időpont föltüntetésével, és semmit sem tettünk, ami a törvénybe vagy a szabályzatba ütközne, a megtámadott határozat sértő indokai fájdalmasan bántóak.

Hangsúlyozzuk, mint minden, jóváhagyott egyesületi szabályzat alapján működő egyesület esetében, így a mi esetünkben is, hatósági engedély csak a közgyűlés megtartásához szükséges; de nem kell, ha csak az igazgatóbizottság ülésezik. Így van ez minden részvénytársaság, kereskedelmi és kaszinótársaság, valamint a hitközségek és általában minden társadalmi szerveződés és intézmény esetében, amely jóváhagyott egyesületi szabályzattal rendelkezik.

Egyesületünk is minden közgyűlés megtartása előtt szabályos jelentést nyújtott be a hatóságnak, – de ilyesmit még sohasem kértek, amikor csak az

igazgatóbizottság ülésezett. Ezért nem is volt szükséges, hogy az Óbecsére összehívott igazgatóbizottsági ülés megtartására előzetes hatósági engedélyt kérjünk.

Ebből kifolyólag, magatartásunk nem szolgálhat művelődési egyesületünk felosztatásának okául.

III. Művelődési egyesületünket nem lehet A népiskolákról szóló törvény 156. §-ának értelmében sem felosztatni, mert a 156. § szerint:

„Az Oktatási Minisztérium támogatja a közművelődési intézményeknek a népoktatást célzó magánkezdeményezéseit, különösképpen a falvakban és ipari központokban létesülő népegyetemeket, és fenntartja magának az egyes intézmények megnyitásának jóváhagyási jogát, valamint felügyeletgyakorlási jogát.”

Ha összevetjük a 156. § rendelkezését egyesületi szabályzatunk 4. §-ával, nyilvánvaló, hogy a megtámadott határozat indoklása és értelmezése téves.

Sehol sem nyitottunk óvodát, nem szerveztünk téli tanfolyamot stb., és ha effajta közművelődési intézményeket alapítottunk volna, az Oktatási Minisztérium engedélye is szükséges lett volna hozzá.

Tehát e tekintetben nem sértettük meg a törvényi rendelkezéseket.

Panaszainkkal mindeddig csupán a felsőbb hatóságoknál kértük gondjaink orvoslását, sohasem gondoltunk arra, hogy ilyen ügyben más közegekhez forduljunk, és ily módon érvényesítsük a békeszerződés, az alkotmány és a kisebbségi törvényeink által szavatolt jogainkat. Ebben az esetben is – bízva a felsőbb hatóságok törvény- és jogtiszteletében, – kérjük, módosítsák a megfellebbezett határozatot, valamint engedélyezzék művelődési tevékenységünk továbbiakban való folytatását, az alapszabályzatunkkal összhangban.

Nagybecskerek, 1934. május 2.

Külön tisztelettel
Dr. Várady Imre
Márton Andor elnök
igazgató
Juhász Ferenc
főtitkár

FELLEBBEZÉS AZ ÁLLAMTANÁCSHOZ

INDOKLÁS

A Belügyminisztérium megfellebbezett határozatának indoklásában az áll, hogy a Magyar Közművelődési Egyesület felosztatására azért került sor, mert a Kir. Bánsági Közigazgatási Hivatal határozata megállapítja, hogy „a tényállás szerint, az egyesület túllépte az alapszabályzat által meghatározott

működési keretet”, továbbá, hogy a megállapított tényeket a „közigazgatási hatalom szabad elbírálása alapján értékeli”.

A bánsági közigazgatási hivatal a tényállást szabad értékelése szerint alapította meg, és ebből olyan következtetést vont le, hogy „az egyesület alapszabályzatának kereteit túllépve működik, és olyan törekvésekbe bocsátkozik”, melyekkel „jogtalanul cselekszik, politikai tevékenységet fejt ki, titkos összejöveteleket szervez” (: a Bánsági Közig. határozata:)

Vajon melyek ezek a tények, melyekből ilyen messzemenő következtetéseket lehetett levonni?

A Kir. Bánsági Közigazgatási Hivatal határozatában a következőket alapították meg: A nagybecskereki székhelyű Magyar Közművelődési Egyesület ez év március 31-én, a bizottság minden tagjának megküldött írásbeli meghívóval április 7-ére Óbecsére összehívta az igazgatóbizottsági ülést, melyre 1934. IV. 7-én sor is került, anélkül, hogy ezt előzetesen a rendőri hatóságnak bejelentette volna. Azt, a részünkről semmiképpen sem vitatott tény, hogy az előzetes rendőrségi bejelentést mellőzve megtartottuk az igazgatóbizottsági ülést, dr. Galambos Ferenc óbecsei lakos, igazgatóbizottsági tag meghallgatásával bizonyítják, aki kijelentette, hogy tudomása volt az ülésről, de erről téves információval szolgált.

Szóval, megállapították azt a tény, hogy a Magyar Közművelődési Egyesület megtartotta igazgatóbizottsági ülést, arra meghívta az összes igazgatóbizottsági tagot, de az ülésről előzőleg nem értesítette a hatóságokat.

A tényeket saját szabad elbírálása alapján értékelve, a közigazgatási hatóság megállapította, hogy a közművelődési egyesület „jogtalanul cselekedett, és politikai tevékenységet fejtett ki”, hogy a vezetőség „titkos összejövetel megtartását szándékozta”, és az igazgatóbizottság titkos összejövetelnek minősített ülésein „talán politikai döntések is születnek”.

A szabad megítélés ilyen formája ellentétben áll az egyértelmű törvényi rendelkezésekkel. A KET 79. §-a értelmében, a szabad megítélésnek, mint általános bizonyítási elvnek az alkalmazásánál „külön gondot kell fordítani az egész vizsgálati eljárás eredményére”. Nem létezik törvény feletti, tényekkel alá nem támasztott abszolút szabad elbírálás. A szabad megítélés is értékelés. A szabad értékelés a bebizonyított tények elbírálására vonatkozik, de nem öleli fel a szabad meggyanúsításra való jogot.

Ha a közigazgatási hatalom körültekintően vezette volna le a bizonyítási eljárást, figyelembe kellett volna vennie azt a tény, hogy a felosztatott egyesület szabályzata kimondottan felhatalmazza a vezetőséget, hogy üléseket tartson „ott és abban az időpontban, ahogy azt az igazgató elrendeli” (Az egyesület szabályzatának 8. §-a). Tehát, a hely és az időpont megválasztása szabad. Ami az időpontot illeti, így van ez Az egyesületekről, a gyülekezetekről és az egyesületekről szóló törvény 20. §-ában felsorolt többi egyesület

esetében is; ami viszont a hely megválasztásának szabadságát illeti, a döntés teljesen érthető, egy olyan egyesület esetében, melynek tevékenysége, a jóváhagyott egyesületi szabályzat értelmében, az egész Királyság területére kiterjedhet, és amelynek tulajdonképpen a Dunai bánóság különböző helységeiben vannak fiókszervezetei. Az alapszabályzatban megállapított működési keretet semmiképpen sem léptük túl azáltal, hogy Óbecsére hívtuk össze és ott tartottuk meg az igazgatóbizottsági ülést. A hatóság erre vonatkozó megállapítása ellentmond az egyesületi szabályzat 8. §-ának. (Tehát ellentét áll fenn az egyesületi szabályzat és a hatóság állítása között, hogy azt az egyesület túllépte. [Az áll. tan. és a közig. bír.-ről szóló törv. 26. sz.]

De azzal sem történt törvénysértés, hogy előzetes rendőrségi bejelentés nélkül hívtuk össze és tartottuk meg az igazgatóbizottság ülést. Az egyesületekről, a gyülekezetekről és az egyesületekről szóló törvénynek, az egyesület feloszlására alapul szolgáló 11. §-a határozottan megkülönbözteti az „ülést” a „közgyűléstől” (l. az idézett törvény 9. §-át). Míg részletesen szabályozza a közgyűlés bejelentésének módját, időpontját, azt, hogy ki és kinek jelenti be a közgyűlés megtartását, sehol sincs arra vonatkozó említés, hogy az üléseket is be kell jelenteni. Ez teljesen világos, és az említett törvény 20. §-ában felsorolt egyesületekre nézve, így esetünkben is ez szokványos. A közgyűléseket minden alkalommal rendszeresen bejelentettük, de az üléseket soha.

A közigazgatási hatóság eljárása, amelyben kimondta az egyesületi szabályzatban meghatározott működési keret túllépését, nem felelt meg az eljárásra vonatkozó előírásoknak, mert egyáltalán nem vette figyelembe azokat a szabályokat, melyeket az egyesület állítólag túllépett. (Az áll. tan. és a közig. bír.-ről szóló törv. 26. sz.): Amikor azt állította, hogy törvénysértés történt, és a fent említett törvény 11. §-a értelmében feloszlatta az egyesületet – a törvényt nem alkalmazta szabályosan.

Számunkra érthetetlen, hogyan lehet az igazgatóbizottsági ülés megtartásának tényéből jogtalan működésre és politikai tevékenységre következtetni. A hatóság ilyen állítását, ezek szerint, nincs módunkban megdönteni, de tiszteletünk ellenére is – erélyesen tiltakozunk egy ilyen, minden alapot nélkülöző és messzemenő kijelentés ellen. Ha a közigazgatási hatóságnak lenne felhatalmazása, hogy a tényállás figyelembevétele nélkül is döntsön, ha engedélyeznék, hogy önkényesen állítsa, hogy valami történt ott, ahol valójában nem történt semmi, ez az említett hatalom despotizmusának jogerőre emelését és ezzel a jogállam alapjainak lerombolását jelentené.

Ami Galambos Ferenc úr kijelentését illeti: nem tudjuk, mit jelentett ki, de az bizonyos, hogy a vezetőségtől nem kapott felhatalmazást semmilyen nyilatkozat adására, és különösen nem volt oka arra, hogy a hatóságot félretájékoztassa.

Tudjuk, hogy dr. Galambos úr semmiképpen sem adhatott téves információt. De tegyük fel, hogy dr. Galambos úr ezzel az esettel kapcsolatos információival bármilyen értelemben félrevezette a járási előjáróságot, – ennek a következménye csak az lehet, hogy dr. Galambost felelősségre vonják és megbüntetik, ha van rá ok, és semmiképpen sem az, hogy egy ilyen körülmény alapul szolgáljon a 60 éves múltra visszatekintő közművelődési egyesület feloszlására.

A Belügyminisztérium határozatában figyelmen kívül hagyták a Kir. Bánsági Közigazgatási Hivatal alaki érveit. Mi cáfoltuk ezeket az érveket, mint teljesen megalapozatlanokat, és véleményünk szerint állításainkat ezen a helyen nem szükséges megismételni, annál is inkább, mert mind az elsőfokú határozat, mind pedig a másodfokú jóváhagyás anyagi érveken, Az egyesületekről, a gyülekezetekről és az egyesületekről szóló törvény 11. §-án alapul.

Szigorú értelemben nem tartozik a jogi érvek körébe, de talán nem árt megemlíteni, hogy ez az egyesület immár hat évtizede fejt ki teljesen politikamentes közművelődési jellegű tevékenységét, és további működésének lehetővé tétele közérdekű kérdés.

A fent említett érvek alapján, kérem:

Semmisítsék meg a megtámadott közigazgatási aktust, és utasítsák a közigazgatási hatóságot, engedélyezze további zavartalan művelődési tevékenységünket, a jóváhagyott egyesületi szabályzat szerint.

Tisztelettel
A nagybecskereki székhelyű
Magyar Közművelődési Egyesület
dr. Várady Imre
Márton Andor elnök
igazgató
Juhász Ferenc
főtitkár

ÚJRABEJEGYZÉSI KÍSÉRLET ELUTASÍTÁSA

A DUNAI BÁNSÁG KIRÁLYI BÁNSÁGI KÖZIGAZGATÁSI HIVATALA

II/2. Szám: 52742.

1935. november 16.

Újvidék

A petrovgrádi székhelyű Jugoszláviai Magyar Közművelődési Egyesület alapítói a Bánsági Közigazgatási Hivatalnak a petrovgrádi Városi Rendőri Előjáróság útján benyújtották az egyesület szabályzatát, a kellő jóváhagyás megszerzése céljából.

Az említett egyesület szabályzatát a petrovgrádi Városi Rendőri Előjáróságnak 1935. június 27-én adták át, melyet a 9683/35. szám alatt iktatták be, a fenti a közigazgatási hivatalhoz viszont 1935. július 9-én érkezett, és a II/2. 45236/35. szám alatt került beiktatásra.

Mivel az egyesület megalapításáról szóló bejelentéstől és az egyesület által meghozott és elfogadott szabályzattól több mint 6 hét telt el, Az egyesületekről, a gyülekezetekről és az egyesületekről szóló törvény 4. § 3. bekezdése értelmében az említett egyesület formálisan életre lépett, függetlenül attól, hogy a fenti bánsági közigazgatási hivatal ez alatt az idő alatt nem döntött a szabályzat jóváhagyásáról.

A tárgy iratainak, valamint a tárgyra vonatkozó egyéb korábbi irat megtekintése után, Az egyesületekről, a gyülekezetekről és az egyesületekről szóló törvény 11. §-a alapján meghozom az alábbi

HATÁROZATOT

A petrovgrádi székhelyű Jugoszláviai Magyar Közművelődési Egyesületet, valamint összes esetleg megalakított fiókszervezetet feloszlatom, és minden további munkáját betiltom.

INDOKLÁS

A petrovgrádi székhelyű Jugoszláviai Magyar Közművelődési Egyesület feloszlatairól szóló határozat meghozatalának az az oka, hogy Petrovgrádban már korábban is létezett azonos elnevezésű és célkitűzésű egyesület, melyet ez a közigazgatási hivatal II/2 25760/35. számú határozatával feloszlattott, és mely határozatot a Belügyminisztérium III 37407/34., valamint az Állami Tanács 29395/34. számú ítéletével meg is erősített. E közigazgatási hivatal határozatainak meghozatalára azért került sor, mert az egyesület túl-

lépte az alapszabályzattal megszabott működési kereteket. Mivel a mostani petrovgrádi Magyar Közművelődési Egyesület alapító tagjai mindannyian a korábban már felosztatott magyar közművelődési egyesület egykori tisztségviselői, és a korábbi egyesület felosztatására az ő tevékenységük miatt került sor, ugyanezek a tagok nem nyújtanak elegendő biztosítékot ahhoz, hogy nem fogják ismét túllépni az alapszabályzatban megállapított működési kereteket.

Tekintettel arra, hogy az alapításról szóló bejelentés átadásától számított 6 hetes határidő lejártával az említett egyesület – a fent idézett törvény értelmében – életbe lépett, ugyanakkor tisztségviselői nem nyújtanak elegendő biztosítékot ahhoz, hogy betartják a szabályzatban meghatározott működési kereteket, hanem azokat, mint korábban is, túllépik, és a szabályzatban nem előírányozott tevékenységet folytatnak, melyhez egyébként külön engedély szükséges. Az egyesületekről, a gyülekezetekről és az egyesületekről szóló törvény 11. §-a értelmében úgy kellett döntenie, mint ennek a határozatnak a rendelkező részében.

Az elégedetlen ügyfél a kézbesítéstől számított 15 napon belül a fenti közigazgatási hivatal által a Belügyminisztériumnál ezen határozatot megfellebbezheti.

A fentiekről értesül:

- 1) A petrovgrádi Magyar Közművelődési Egyesület, a Városi Rendőrségi Előjáróság révén;
- 2) A petrovgrádi Városi Rendőrségi Előjáróság, végrehajtás céljából

A bán nevében
segédje
Branko Sekulić

EGYESÜLETTÖRTÉNET

MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET

Nagybecskerek
(1875–1941)

1875-ben Nagybecskereken megalakult a Nagybecskereki Polgári Magyar Olvasókör elnevezésű egyesület.

Az egyesület alapítói, úgy látszik, a „harmadik rend” emberei. Városunk „polgárai”, szabad foglalkozású emberek.

[...]

1885-ben, tíz évvel a Nagybecskereki Polgári Magyar Olvasókör megalakulása után, az egyesület rendkívüli közgyűlésén teljes mértékben kifejezésre jutnak az átszervezésre irányuló előkészületek: elfogadják az új egyesületi sza-

bályzatot, az egyesület elnevezését, amelyet ezentúl Torontálmegyei Magyar Nyelvterjesztő és Közművelődési Egyesületre változtatják, és új vezetőséget választanak. Az új egyesület erőteljesen támaszkodik a megyére. A megyei élet előkelő személyiségei tiszteletbeli posztokat töltenek be az egyesületben, és a tényleges vezetés is a magas rangú megyei tisztségviselők kezében van. (Az első világháborút megelőző időszakban, évtizedeken át dr. Vincehídi Ernő megyei főjegyző az egyesület legjelentősebb személyisége.)

Az egyesület anyagi eszközeit a közpénztárakból, a megyei kasszából és más közintézményektől biztosítják. Az egyesület tagjainak létszáma többé nem szerepel az évi közgyűlési jelentésekben, lehet, hogy erről többé egyáltalán nem is vezetnek nyilvántartást.

Az egyesület megyei jelleget ölt már aszerint is, hogy tevékenységét Torontál megye egész területére kiterjeszti.

Néhány évvel az említett átszervezés után, 1889-ben az egyesület elnevezése Torontál Megye Magyar Közművelődési Egyesületre változik, melyet egészen az első világháború befejezéséig megtart.

Ebben az időszakban az egyesület az alábbi területeken fejti ki tevékenységét: Ismeretterjesztő előadásokat szervez Nagybecskereken és a többi nagyobb helységben, név szerint Nagyikindán, Módoson, Zsombolyán és Törökbecsén. (Szabad líceumok – tevékenységük azonos a későbbi népegyletemekével.) Az előadásokat jó szervezés és kiváló látogatottság jellemzi.

Az egyesület központi olvasókört működtet Nagybecskereken, a könyvállomány az első világháború végén mintegy 3000 kötet. Ezenkívül támogatja könyvtárak létesítését és munkáját a falvakban és Torontál megye más városaiban.

A falusi tanítók, jegyzők és papok közreműködésével ismeretterjesztő előadásokat szervez a falvakban.

A magyar nyelvismeret népszerűsítése érdekében díjpályázatokat ír ki, és kirándulásokat szervez a kizárólag magyarlakta területekre.

Az írástudatlanság megszüntetése céljából az analfabéták részére tanfolyamokat indít. Ezek az egyesület állandó tevékenységei. Ezenkívül az egyesület időnként egyéb művelődési, zenei és színházi rendezvényeket is szervez, és neves művészeket is meghív nagybecskereki vendégszereplésre.

Ez az állapot az első világháború végéig tart.

Nem sokkal a területnek az SZHSZ Királysághoz való csatolása után, az egyesület engedélyt kért és kapott a Belügyminisztériumtól tevékenységének további folytatásához. A Belügyminisztérium 998/1921. sz. 1921. III. 21-i keltezésű határozatával jóváhagyják a Torontál Megyei Magyar Közművelődési Egyesület munkáját.

Természetesen, az egyesület gyökeres változásokon megy keresztül, és az új munkafeltételek folytán új jelleget ölt.

Az első világháború után a tisztviselői állomány java és a magyar értelmiség jelentős része elhagyta ezt a vidéket, és visszahúzódott Magyarország trianoni határai közé. A nép értelmiségi rétege nélkül maradt.

Az egyesület a hatalom iránta tanúsított bizalmatlanságának légkörében működik.

Az egyesület fennállására nincsenek biztosítva az anyagi feltételek, saját tulajdonnal nem rendelkezik, és az egykori megyei támogatást is elveszítette.

Anyagi és szellemi leépülés közepette, az egyesület egyszerre szembesül a nemzeti kisebbséggé vált magyarok megmaradásának és művelődési életük ápolásának a kérdésével.

Az első és a legsúlyosabb kérdés az iskolák kérdése. A magyar ajkú tanítók nagy része elhagyta az újonnan alakult államot. A hatóságok még az általános iskolákra sem néznek jó szemmel. Megtörténik, hogy a már megfogyatkozott magyar pedagógus-létszámot azzal is csökkentik, hogy ezeket a tanítókat nem magyar tannyelvű iskolákba helyezik át.

De a jövő még lesújtóbb. Nem létezik magyar tanítóképző, és az összes próbálkozás ellenére sem lehet kieszközölni egy előkészítő tanoda megnyitásának engedélyezését. Tehát friss oktatókader nincs. Csak (azt hiszem) 1937-ben indítottak tanítóképzőt, de ezt is Belgrádban. A képzősöknek nincs lehetőségük, hogy magyar tannyelvű általános iskolában szerezzenek tapasztalatot.

A Vajdaság egész területén két tisztán magyar tannyelvű gimnázium maradt, Nagybecskerekén és Szabadkán.

Minden évben újraindul a harc, hogy ezekben az iskolákban újabb magyar osztályok induljanak. Végül, 1929-ben, a nagybecskereki gimnáziumot is bezárják.

Okként a tanulói létszámhiányt hozzák fel. (Annak idején az alsó osztályokhoz 30, a felsőkhöz 20 diák kellett. Szóval, a teljes gimnázium működtetéséhez összesen kb. 200 tanulóra volt szükség. Ma a nagybecskereki magyar tannyelvű gimnáziumnak kb. 1000 tanulója van.)

Végül is, ilyen feltételekkel kilátástalan az egykori magyar entellektüel helyét betöltő új magyar értelmiség kialakításának lehetősége.

A pedagógusállomány még az általános iskolákban sincs biztosítva, a közepiskolákról nem is beszélve.

Megszűnik az objektív lehetősége annak, hogy a magyar nemzeti kisebbség a létszámával arányos mértékben küldje fiatal nemzettársait egyetemi tanulmányokra.

Minden bizonnyal a nagybecskereki Magyar Közművelődési Egyesület lenne illetékes a felmerült kérdések megoldásában, már azért is, mert nyilvánvaló, hogy megcsappant ereje ellenére is a vajdasági magyarok legerősebb művelődési szervezete. Természetesen, az egyesület képtelen határozottan

és hatékonyan hozzálátni a magyar kisebbség közművelődési életét érintő alapvető gondok orvoslásához.

Az egyesület munkáját egészen az 1934-ben történt első feloszlatásig a jugoszláviai magyarok művelődési élete alapvető gondjainak megoldására tett sikertelen próbálkozásai jellemezték. Ezek a közös kezdeményezést, a művelődési tevékenység rendezését célozták meg, és imitt-amott még kisebb sikerrel is jártak, igaz, kevésbé jelentősebb kérdésekben.

Az egyesület, saját erőire támaszkodva, új tagokat kezd toborozni. A városban 500–700 főnyi tagságot számlál, de vannak városon kívüli támogatói is.

Ám a tagoktól befolyó adomány semmiképpen sem elegendő egy nagyszabású tevékenység kifejtéséhez. Ezért az egyesület különböző rendezvényeket szervez, hogy ily módon növelje anyagi bevételeit.

Az egyesület munkájával kapcsolatban fontos még megjegyezni az alábbi mozzanatokat:

A két háború közötti időszakban a jugoszláviai magyarok művelődési életének legkimagaslóbb egyénisége a most már néhai Szenteleky Kornél. Az író, esztéta, művelt ember, több éven át az itteni magyarok művelődési életében a legnagyobb tekintélynek számít. Emellett Szenteleky a kulturális együttműködésnek és az itteni nemzetiségek kultúrája közeledésének őszinte híve.

A nagybecskereki Magyar Közművelődési Egyesület elfogadja Szenteleky elveit, megkísérli a más nemzetiségek kultúrájához való közeledést, megemlékezik a szerb nép kulturális fejlődésének jelentősebb dátumairól, bizonyos kapcsolatot tart a Szerb Maticával, igaz, nem kifejezett módon. Habár az egyesület effajta tevékenysége nem volt eléggé következetes, és habár gyakran nem jelentett többet udvariassági gesztusnál, ez az egyesület mégis viszonylag nagyobb tekintélynek örvend a vajdasági magyarok más művelődési szervezeteinél.

Ennek folytán olyan logikátlan tényhez érünk, hogy csak ez az egyesület, amely földrajzi fekvése alapján erre semmiképpen sem lehetne eleve elrendelve, szinte állami jelentőséget nyer. Az egyesület ugyanis országszerte nyitja meg fiókszervezeteit, és az itteni magyarok művelődési életének egyfajta központi intézményévé válik.

Igaz, a fiókszervezetekkel való kapcsolat elég laza, nem küldenek működésre vonatkozó utasításokat – a falusi szervezetek csak helyi-közzel kapnak könyvségélyt vagy tanácsot.

Az 1934-ben bekövetkezett első feloszlatásig az egyesület tevékenységének formái az alábbiak: Az egyesület Nagybecskereken kb. 3000 könyvvel rendelkező központi könyvtárat működtet. A könyvtár jól látogatott, a könyvek azonban többnyire régiek, az újabbak pedig a legsikeresebb regények magyar fordításai, és nincs különösebb értékük.

Az egyesületben amatőr szintársulat is működik, amely minden évben bemutat néhány előadást.

Az egyesület falvakat látogató „utazó könyvtárakat” szervez. Ugyanazokat a könyveket meghatározott időre folyamatosan elküldik a falvakba, mert nincs elég könyv.

Az egyesület legfontosabb tevékenysége az, hogy az összes begyűjtött pénzeszközből a szegény tanulókat ösztöndíjazza.

A hatóságok kelletlenül szemlélték az egyesület tevékenységét.

Mint már említettük, 1934-ben, a már nem csupán helyi jellegű egyesület vezetőségi ülést tart Óbecsén, hogy a vezetőség bácskai tagjaival megvitassák az egyesület munkájával kapcsolatos aktuális kérdéseket. A hatóságok az össze-jövetelt törvényellenesnek minősítik, és az újvidéki Bánsági Közigazgatási Hivatal 25760/1934. sz. határozatával felosztatja az egyesületet, és betiltja mind az egyesület, mind pedig fiókszervezetei további működését.

A felsőbb szervek is megerősítik a fenti határozatot.

A vezetőség tagjai megkísérelik kieszközölni a Magyar Közművelődési Egyesület munkájának engedélyezését, és többszöri eredménytelen próbálkozás után, két évvel később, 1936-ban, mégis jóváhagyják a nagybecskereki Magyar Közművelődési Egyesület újbóli megalakítását és működését azzal, hogy tevékenysége ezentúl csak Nagybecskerek város területére terjedhet ki.

Tehát 1936-ban az egyesület újra megkezdí a munkáját, de működési területe beszűkült.

A kisebb szervezetek, a falusi kultúrkörök továbbra is a nagybecskereki egyesülethez fordulnak tanácsért kérdéseikkel, problémáikkal. Ezáltal az egyesületnek tudomása van a művelődési szervezetek gondjairól egész Vajdaságban.

Mivel az egyesület nem alakíthat fiókszervezeteket, az egykori fiókszervezetek esetenként mint önálló szervezetek kísérelik meg a működési engedélyt kieszközölni.

A hatalom bizalmatlansága azonban megingathatatlan, és a fenti próbálkozások többnyire sikertelenek maradnak.

Eközben a hatóságok különböző kifogásokhoz folyamodnak, vagy nem is hoznak fel semmilyen érvet, hanem egyszerűen nem engedélyezik az ilyen falusi szervezetek működését. (Több esetben is az egyesületektől megtagadják a működési engedély kiadását, mert egyesek működési szabályzattervezetében többek között az is szerepelt, hogy az egyesület könyvtárat szándékozik alapítani és tanfolyamokat szervezni. Erre a Bánsági Közigazgatási Hivatal azt válaszolta, hogy a Népi iskolákról szóló törvény 156. §-a értelmében a tanfolyamok szervezése és a könyvtárak alapítása az Oktatási Minisztérium kizárólagos hatáskörébe tartozik, és megtagadta az egyesület működésének jóváhagyását. Ez történt Herkócán, Erzsébetlakon stb.)

Az egyesület tevékenysége szintén a hatóságok teljes meg nem értésére és bizalmatlanságára talál. Egy ideig az újvidéki Bánsági Közigazgatási Hivatal 54427/1938. sz. körlevele előirányozta a nemzeti kisebbségek ünnepléseinek és emlékmű-leleplezésének módját, és az ilyenkor fogatosított biztonsági intézkedéseket ki akarja terjeszteni a nemzeti kisebbségek minden rendezvényére, még az egyszerű színházi előadásokra is. A körlevél előzetes fordításokról, a szövegek bemutatásáról, előzetes engedély megszerzéséről és hasonlókról szól, amit nem lehet idejében elintézni.

A nemzeti kérdés Európában sehol sincs megfelelő módon megoldva. Itt sincs. Annak a légkörnek, amelyben a nagybecskereki Magyar Közművelődési Egyesület működik és éldegél, az alapvető jellegzetessége a kölcsönös bizalmatlanság és türelmetlenség.

Egyébként az egyesület tevékenységi formái változatlanok maradnak az 1936-os újbóli engedélyezés után is. Az egyesület könyvtárat működtet, különböző művelődési rendezvényeket, népszerű ismeretterjesztő előadásokat szervez, és a begyűjtött pénzt a szegény tanulók támogatására fordítja.

Ez az állapot 1941-ig tart.

A megszálló hatóságok megtagadták a nagybecskereki Magyar Művelődési Egyesület munkájának engedélyezését, és ezáltal az egyesület 1941 elején megszűnt működni.

Orosz János fordítása